

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ТУРИСТИЧНА АСОЦІАЦІЯ УГОРЩИН «КАРПАТИ-ТІСА»
КОШИЦЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (СЛОВАЧЧИНА)
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БОЛГАРСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ
ВИЩА ШКОЛА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
І СУСПІЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ХЕЛМІ (ПОЛЬЩА)
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ ЧДТУ

**Матеріали VIII міжнародної
науково-практичної конференції**

**«ТУРИСТИЧНИЙ
ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ:
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА РЕГУЛЮВАННЯ»**

23 – 24 березня 2017 року, м. Черкаси

ТОМ I

Черкаси
2017

УДК 379.85:640.4(063)

ББК 65.433

М 34

Редакційна колегія:

Григор О. О., к.н.держ.упр., доцент;

Лазуренко В. М., д.і.н., професор;

Бушин М. І., д.і.н., професор;

Чепурда Л. М., д.е.н., професор;

Чепурда Г. М., к.філол.н., доцент

Відповідальний за випуск:

Мельникова Я. В.

М 34 Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Туристичний та готельно-ресторанний бізнес в Україні: проблеми розвитку та регулювання»: 23 – 24 березня 2017 року, м. Черкаси [Текст]: у 2-х томах / М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. –Т. 1.– Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2017. – 400 с.

ISBN978-966-493-297

Розглянуто актуальні питання стратегічного розвитку туристичного та готельно-ресторанного бізнесу в Україні і світі. Проаналізовано сучасні тенденції, проблеми державного регулювання та інтеграції України до світового простору в галузі туризму. Розкрито актуальні проблеми менеджменту та маркетингу, планування та прогнозування діяльності підприємств туристичного та готельно-ресторанного бізнесу. Проаналізовано науковий базис новітніх технологій в галузі туризму.

Для науковців, студентів, аспірантів та фахівців галузі.

УДК 379.85:640.4(063)

ББК 65.433

ISBN978-966-493-297-1

© Авторські тексти, 2017

ЗМІСТ

ШАНОВНІ КОЛЕГИ!.....	3
----------------------	---

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

Чепурда Л. М. РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ В УКРАЇНІ	4
Чепурда Г. М. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ ТА ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ	7
Антоненко І. Я. СТАЛІЙ ТУРИЗМ ЯК СУЧАСНА КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ	13
Басюк Д. І. СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ ДЕСТИНАЦІЙ	17
By Aleksey Kornilow CASINOS AS AN IMPORTANT PART OF RECREATIONAL INDUSTRY: THE EXAMPLE OF THE UNITED STATES	19
Божук Т. І., Петько Г. АНАЛІЗ РЕКРЕАЦІЙНИХ ТЕРИТОРІЙ	25
Капліна Т. В., Столярчук В. М. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЯКОСТІ ПОСЛУГ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА	28
Коніщева Н. Й., Власов В. О., Ткачова С. С. ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ ШЛЯХОМ СТВОРЕННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ У ТУРИСТИЧНО ПРИВАБЛИВИХ МІСТАХ	32
Любчук О. К., Ярченко Ю. В. ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ПРИВАБЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ МІСТА МАРІУПОЛЯ	37
Стрікаленко Т. В., Д'яконова А. К. РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ	40
Ляпіна О. В., Стрікаленко Т. В. ІННОВАЦІЙНА СПРАМОВАНІСТЬ ПІДГОТОВЛЕННЯ КАДРІВ ДЛЯ ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ	44
Стрікаленко Т. В., Ярмоменко С. Г. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ГОСПОДАРСТВА ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ	48

УДК 332.1

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ

*Стрікаленко Т. В., д.мед.н., професор, професор кафедри ГРБ,
Д'яконова А. К., д.т.н., професор, завідувач кафедри ГРБ
Одеська національна академія харчових технологій*

Сьогодні тенденція розвитку інноваційних процесів у більшості закладах вищої освіти може бути визначена як екстенсивна модель «доганяючого» розвитку. Але ж ВИШі – це не лише повноправний член процесів інтеграції, в більшості випадків вони повинні бути каталізаторами інноваційних процесів в індустрії гостинності. При цьому важливо враховувати наявність подвійності інноваційних потоків у закладах вищої школи, тому що, по перше, ВИШі мають підтримувати концепцію «залучен-

ня ринком», тобто готувати кваліфікованих фахівців, що здатні працювати в ринкових умовах. З іншого боку, вища школа є представником концепції «формування ринку», а саме – розвитку інновацій всередині галузі освіти. Тому підготовка фахівців високого рівня має супроводжуватись постійною актуалізацією навчальних планів з урахуванням потреб життя і розвитку науки, підготовкою навчальних посібників нового покоління, а також інтеграцією освіти з практикою на підприємствах, в установах і організаціях.

Освітні програми у у ВИШах у своїй варіативній частині дають можливість для поглиблення знань, вмінь та навичок, що визначені змістом базових дисциплін. Це, в свою чергу, дозволяє більше враховувати регіональну специфіку і акцентувати увагу при навчанні на найбільш актуальні професійні компетенції. Загалом, інноваційна база закладів вищої освіти орієнтується на ряд принципів: розробка нормативних документів, що створюють базу для впровадження інноваційних методів, виконання в межах ВИШу науково-дослідних робіт, програм, інноваційних розробок, а також створення конкретних інноваційних задач, що їх формулює стан сучасного життя та, зокрема, галузь гостинності.

Формування соціальних компетенцій особистостей, що будуть працювати у галузі гостинності, не є основною задачею ВИШів, проте має враховуватись при викладанні усіх дисциплін та бути співзвучною із актуальними питаннями сьогоденного життя країни. На міжнародному рівні проблема компетентності відтворена у матеріалах ЮНЕСКО, зокрема, на симпозіумі у м. Берн (1996 р), де були сформульовані ключові компетенції адекватного вияву соціального життя людини в сучасному суспільстві [1]. Метою роботи було обґрунтування певних змін до курсу викладання навчального предмету «Курортна справа» майбутнім фахівцям індустрії гостинності з урахуванням важливості орієнтації студентів у вмінні ненасильницького вирішення конфліктів та виборі ефективної стратегії поведінки, адекватних засобів спілкування, прагнення до соціальної взаємодії та відданості етичним цінностям. Вважаємо це надзвичайно важливим з огляду на суттєві зміни повсякденного життя, у тому числі – людей, що приїждять на оздоровлення та лікування на курорти, відпочивають в санаторно-курортних закладах.

Актуальність проблеми посттравматичних стресових розладів (ПТСР) обумовлена не стільки її новизною, скільки суттєвим зростанням у світі саме в останні десятиліття кількості людей, що потерпають від психічних травм і насильства, техногенних катастроф та повіней, «бойового стомлення», «після-в'єтнамського / афганського / АТО-шного синдромів» і подібних нетрадиційних позначень таких розладів. І хоча, в цілому, ризик отримання травми є невід'ємною частиною існування людства, основні критерії ПТСР були визначені лише у 1980 р американським психіатром Марді Хоровітц.

Зацікавленість до ПТСР курортології як наукового напрямку, акцентованого на оздоровлення, реабілітацію та профілактику ускладнень хронічних захворювань (станів) також була сформульована саме в Америці – одній з перших країн, що зіткнулися з масштабними проявами цього стану у вигляді «post-Vietnam syndrome». Ідеологія лікування хворих із стресовими розладами в часи Першої світової війни була заснована у німецькій армії на створенні умов, що примушували солдат «бігти із хвороби на фронт», проте французькі фахівці вже використовували як прикладну техніку катарсису (З. Фрейд), так і методи курортного лікування (електро- та гідротерапію) [2].

В нашій країні сьогодні задля протидії ПТСР формується система трирівневої адаптації та реабілітації, в якій важливе місце посідають санаторно-курортне лікування та впровадження конкретних регіональних програм медичної реабілітації і лікування. І це досить важливо, тому що результати довготривалих зарубіжних досліджень свідчать, що, з урахуванням етапу курортного оздоровлення, близько 30 % хворих з ПТСР виліковуються, у 40 % залишаються незначні розлади, у 20 % – помірні і лише в 10 % стан не змінюється [2].

Інноваційність програм реабілітації та санаторно-курортного лікування ПТСР полягає в тому, що в умовах одного курорту (санаторію) є можливою розробка різноманітних комбінацій природних та преформованих лікувальних чинників, використання нових матеріалів і підходів, впровадження нових організаційних форм тощо. Апробація розробки і використання таких програм, поширених на курортах Східної Європи (Угорщина, Чехія, Словенія, Польща), розпочата і в нашій країні (курорти Моршина,

Трускавця тощо). Як заключний етап реабілітації (після госпітального та амбулаторно-поліклінічного), санаторно-курортне лікування включає фізичний (кінезітерапія, теренкур, ЛФК) і психологічний аспекти (відновлення особистісного та соціального статусу, підвищення ресурсо- та стресостійкості, розвиток здібностей до самореалізації тощо), імунореабілітацію, ендекологічну реабілітацію, що сприяють ефективним адаптації та переходу із стану дистресу до еустресу, які підтримуються подальшою взаємодією фахівців та осіб з ПТСР. Саме тому мають надважливе значення рівень соціальних компетенцій, кваліфікації та обізнаності працівників індустрії гостинності з проявами ПТСР та особливостями поведінки і лікування їх на курортах (в санаторно-курортних закладах, пансіонатах тощо).

Оскільки важливими складовими підготовки у ВИШах фахівців галузі гостинності є навчальний процес і науково-дослідна робота студентів, з 2015 року при вивченні навчального предмету «Курортна справа» впроваджено поглиблене ознайомлення студентів з вченням про стрес, причини та прояви ПТСР, можливості і особливості реабілітації ПТСР на курортах України. На практичних заняттях студенти розробляють проекти програм реабілітації та санаторно-курортного лікування ПТСР – з урахуванням унікальності комплексу природних лікувальних чинників на конкретному курорті та можливостей їх використання для оздоровлення і відновлення дієздатності відпочиваючих. Результати такої роботи вже неодноразово обговорювались на наукових конференціях та мали позитивну оцінку аудиторії [3 – 5]. Адже поглиблене розуміння проблеми ПТСР поєднується як з розвитком соціальних компетенцій студентів, необхідних у повсякденні, так і з пошуком шляхів забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів курортного бізнесу (індустрії гостинності).

Література

1. Hutmacher Walo. Key competencies for Europe // Report of the Symposium Berne, Switzerland 27 – 30 March, 1996. Council for Cultural Cooperation (CDCC) a // Secondary Education for Europe Strsburg, 1997.
2. Медицинская реабилитация / Под ред. В. М. Боголюбова. Книга I. / Изд. 3-е, испр. и доп. – М. : БИНОМ, 2010. – 416 с.
3. Гинкул А. Программы реабилитации синдрома хронического утомления и ПТСР на курортах Украины. /Збірник наукових праць

молодих учених, аспірантів та студентів МОН України. – Одеса : ОНАХТ, 2016. – С. 247 – 249.

4. Моронг А. Курортные факторы в реабилитации ПТСР/ Там же. – С. 257 – 299

5. Симченко А., Гинкул А. Инновационные направления реабилитации лиц с ПТСР на курортах Америки и Европы. /Интеграційні та інноваційні напрямки розвитку індустрії гостинності: зб. тез доповідей V Всеукр. міжвуз. наукової конф. студентів, аспірантів і молодих учених.– Одеса : ПП «Фенікс», 2016. – С. 77 – 79.

УДК 338.46:372.8+614.39

ІННОВАЦІЙНА СПРАМОВАНІСТЬ ПІДГОТОВЛЕННЯ КАДРІВ ДЛЯ ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ

*Ляпіна О. В., к. х. н., доцент, доцент кафедри ТПВ, ТБтаР
Стрікаленко Т. В., д.мед.н., професор, професор кафедри ТПВ, ГРБ,
Одеська національна академія харчових технологій*

Туризм, що поступово стає однією з найпопулярніших форм проведення дозвілля, на сьогодні є і найбільш перспективною галуззю світової економіки, потенціал якої в Україні використовується вкрай недостатньо. У світовому національному доході туризм складає близько 10 %, і на його долю припадає майже 30 % світової торгівлі. Практично всі регіони України мають певну туристичну привабливість і повинні сприяти розвитку туристичної інфраструктури, проте через об'єктивні та суб'єктивні причини і ризики маємо відносну реалізованість цього потенціалу [1 – 3].

Інноваційні дії розглядають як інструмент обмеження ризиків і прискорення розвитку туризму. Відсутність чи недостатня кількість таких дій обумовлені, на наш погляд, двома причинами: традиціями неспішного розвитку туризму в минулі роки і відсутністю навичок пошуку і розробки інноваційних заходів у нових фахівців, що здобувають вищу професійну освіту сьогодні. Теоретико-методологічні основи освіти в галузі туризму в науковій літературі мають достатньо широке висвітлення [4 – 6 тощо].

Розвиток інноваційної діяльності у туризмі розглядають, переважно, спираючись на положення Світової туристської організації, у напрямках (1) створення нового або зміну існуючого продукту, (2) його позиціонування на ринку як ексклюзивного і освоєння нових ринків збуту, (3) впровадження сучасних форм організаційно-управлінської діяльності [7].

Вважаємо не менш важливою для розвитку інноваційної діяльності у туризмі проблему сервісного обслуговування туристів, тобто задоволення їх потреб в час подорожі, та можливість регулювання взаємодії між виконавцем і споживачем послуг. Так, незалежно від мети подорожі (туризм етнічний чи екстремальний, спортивно-оздоровчий чи лікувально-оздоровчий, екологічний тощо) клієнти туристичних агентств мають користуватись водою та природними водними об'єктами (елементами практично будь-якої рекреації – річками, морем, озерами). А для значної кількості туристів саме водні об'єкти є метою подорожі (бальнеологічне лікування і оздоровлення, СПА-туризм тощо). Складовою якісної роботи фахівців-туризмознавців, що оформляють путівки, супроводжують туристів в час подорожі (та навіть у потязі, на літаку чи морському/річковому судні тощо), має бути, на нашу думку, обізнаність із критеріями якості та безпечності різних вод, водним режимом протягом дня, побічними проявами недостатнього вживання води та особливостями різних фасованих вод. Доцільним вважаємо навести такий приклад: екскурсії до бутіка Анжело Лаурія, що оформлений як розкішний ювелірний магазин та є першим в Італії і в світі «водним магазином», викликають чималий інтерес у туристів. Адже, як стверджує власник цього незвичайного магазину А. Лаурія, «ми хотіли показати значення води та створити достойне її оформлення. Щоб ті, хто сюди заходить, одразу розуміли: вода – це не така проста річ, як вони, можливо, думали, і не можна її недооцінювати. Ми допоможемо підібрати воду до м'яса чи до риби, підкажемо, якою водою завершувати трапезу, а яку використовувати як аперитив...Ви відчуєте чітку кислотність у роті, у вас розіграється апетит, у вас почне виділятися шлунковий сік, що для аперитиву є головною задачею...». І в престижних ресторанах світу, разом з картою вин, вже подають карти мінеральних і столових вод, є вони і в деяких готелях.